

STOCKHOLM

DN granskar.

209 fakturerade BCG-miljoner saknar det underlag som krävs

80 procent av det totala fakturabeloppet från Boston Consulting Group till Karolinska – 209 miljoner kronor – saknar avtalsenliga fakturaspecifikationer, visar DN:s granskning.

Det är betydligt mer än vad som tidigare har varit känt. Sjukhusledningen får nu hård kritik av experter.

● I en rad artiklar har DN avslöjat att underlag för fakturor från konsultbolaget Boston Consulting Group, BCG, saknas hos Karolinska universitetssjukhuset – vilket strider mot lagen om kommunal redovisning.

I januari rapporterade DN att 57 av totalt 257 fakturerade miljoner saknade specifikationer hos sjukhuset.

Nu kan DN avslöja att fakturaspecifikationerna från BCG på Karolinska i själva verket brister för hela perioden 2015–2017, som också är den period då inköp för de högsta beloppen har gjorts.

DN:s granskning föranledde en internrevision som presenterades i januari, vid en presskonferens.

Där bekräftades DN:s avslöjanden om jävsförhållanden som inte har utretts, om överträdde maxbelopp för inköp av konsulter och om att konsulter enligt fakturorna under 2,5 år uppges ha jobbat 13 timmar per dag – vilket strider mot arbetstidslagen.

Gällande fakturaunderlagen poängterade sjukhusdirektör Melvin Samsom och ekonomidirektör Margareta Fast att underlag saknades från åren 2011–2014 – innan de själva hade tillträtt.

– Förstärkning av styrning och processer med specifikationer är genomförda, framför allt från 2015 och framåt, sade Fast till DN.

– Sedan Margareta Fast började är fakturorna specificerade och kan följas upp, underströk Samsom.

Men enligt ramavtalet som slöts 2015 mellan BCG och Stockholms läns landsting, SLL, ska fakturaspecifikationerna innehålla referens till ramavtal, vilket de inte gör. Dessutom ska uppgifter finnas om vilka av leverantörens anställda som utför uppdragen.

Men BCG-underlagen som Karolinska har lämnat ut till DN för perioden saknar namn på konsulterna.

I stället består underlagen av excelfiler med tio anonyma ”funktioner”, som DN tidigare har berättat. Där anges att varje anonym konsult, förutom projektledaren, har jobbat 13 timmar per dag, för mellan 2 600 kronor och 2 800 kronor i timmen, konstant i 2,5 år.

Dessa 2,5 år motsvarar merparten av den totala summan som Karolinska har lagt på konsulttjänster från BCG: 151 av 257 miljoner kronor.

Enligt DN:s granskning saknas avtalsenliga underlag för 209 miljoner kronor, 80 procent av det totala fakturabeloppet, åren 2011–2017.

När DN i december kontaktade sjukhusledningen om att fakturaspecifikationerna på sjukhuset från BCG stred mot kraven i ramavtalet förnekades fel. Namn ansågs vara frivilligt att kräva från sjukhusets sida.

– För oss spelar det ingen roll om det är Kalle Karlsson eller Pelle Persson som har utfört arbetet. Det vi bryr oss om är om de beställda tjänsterna är utförda, och det kan vi följa upp med det här systemet. De här underlagen är helt enligt överenskommelse, sa ekonomidirektör Margareta Fast.

I rapporten från i januari slår dock internrevisor Ole Alvin fast att informationen i excelark ”inte är tillräcklig” och skriver att namn på konsulterna bör anges på fakturorna.

Det går heller inte att utröna vem som upprättat excelark – sjukhuset eller BCG. När DN frågade om saken i december blev svaren tvektiga. Ötydligheten är även något revisionsrapporten tar upp som problematiskt.

DN har pratat med fyra akademiska experter inom området som har tagit del av ramavtalet, och samtliga anser att kraven på vad fakturaspecifikationerna ska innehålla är tydliga.

Claes Sandgren, professor i civil-

rätt vid Stockholms universitet, har tidigare bland annat varit ledamot i Internationella Juristkommissionen i Genève och ordförande för Institutet mot mutor.

– Här har man brutit mot avtalet. Om Karolinska inte har insisterat på att få uppgifterna är det Karolinska som ska klandras. Sjukhusledningen kan inte avstå från rätten till dessa uppgifter. De måste följa reglerna eftersom det är ett upphandlat avtal och uppgifterna ligger i allmänhetens och skattebetalarnas intresse, säger han.

Rolf Dotevall, professor i civilrätt vid Göteborgs universitet:

– Avtalet är kristallklart, ovanligt tydligt i det hänseendet: namn på konsulterna som har jobbat krävs på fakturaspecifikationen. Konsultbolaget har brutit mot ramavtalet och att sjukhusledningen har godkänt det är en allvarlig pliktförsummelse. Det är skattemedel vi talar om och då är det extra viktigt att kräva in uppgifterna som avtalet kräver, säger han och fortsätter:

– Sedan borde man ha gått längre och ifrågasatt detta med 13 timmars arbetsdag – kan de verkligen ha arbetat så länge? Det finns ingen mänsklig varelse som kan utföra ett vettigt jobb 13 timmar om dagen under lång tid och debitera det med hedern i behåll.

Joel Samuelsson, professor i civilrätt vid Uppsala universitet:

– Ramavtalet kan inte gärna läsas på något annat sätt. Ser man till lydelsen har ni, och inte sjukhuset, tolkat ramavtalet riktigt.

Flera av experterna lyfter även att fakturahanteringen kan vara brottslig, både från BCG:s och från sjukhusledningens sida.

Joakim Nergelius, professor i juridik vid Örebro universitet:

– Det här är mycket allvarligt. Det handlar om personer som har höga befattningar och stort ansvar och som man kan förvänta sig följer de

Skribenter
/Anna Gustafsson
och Lisa Röstlund

Läs mer av DN:s reportrar på dn.se. Just nu finns 697 artiklar på Anna Gustafssons skribentsida och 120 på Lisa Röstlunds.

Följ skribenten

dn.se/om/
anna-gustafsson
dn.se/om/
lisa-rostlund

avtal som gäller. Det finns absolut anledning att inleda en förundersökning.

Professor Claes Sandgren:

– Brottet tjänstefel kan vara aktuellt när det gäller attestanter som attesterat i strid med gällande lag och föreskrifter.

Men Karolinskas sjukhusledning håller fortfarande fast vid att man gjort rätt. Melvin Samsom säger till DN i dag:

– Vi har frågat våra experter och våra jurister som säger att vi inte har varit tvungna att efterfråga namn, utan att vi har haft den möjligheten. Vi har fokuserat på pris, volym och kvalitet på leveranserna vi har fått under perioden.

Anne Rundquist, chefsjurist på Stockholms läns landsting, uttrycker sig svävande om vad som gäller:

– I ramavtalet framgår vad som ska redovisas på fakturan innan den attesteras. Det kan finnas situationer när man sitter där och ska attestera en faktura, och det inte framgår vilka som har arbetat och vad de har gjort. Då kan det ändå vara så att man vet vilka konsulterna är och vad de har arbetat med. Men jag har ingen annan uppfattning än internrevisorn.

Samsom uppmanar DN att kontakta internrevisor Ole Alvin som står bakom rapporten. Trots de kritiska formuleringarna i sin rapport ger nu Alvin sjukhusledningen rätt:

– Min rekommendation är att man *bör* skriva namn på konsulterna. Men jag tolkar ramavtalet som att leverantören *på avroparens begäran* ska redovisa uppgifterna.

– Om det finns jurister som har en annan uppfattning tycker jag de ska ta kontakt med våra jurister. Jag är ju ingen jurist, men jag tolkar det så här. Om vi hyr in en konsult och vi vet vem det är, då är det orimligt att det ska stå på fakturan.

Varför skriver du då i rapporten att "underlaget inte är tillräckligt"?

– Jag tycker att namn bör anges på fakturorna, men inte att det är ett brott mot avtalet om de inte gör det.

Flera ur sjukhusledningen har attesterat stora fakturabelopp från BCG. Melvin Samsom har exempelvis attesterat fakturor för över 30 miljoner kronor.

DN:s granskning visar att fakturaspecifikationerna från BCG till Karolinska brister för hela perioden 2015–2017.

Foto: Marc Femenia

Fakta. Här brister underlaget

År 2017
27,7 av 27,7 miljoner kronor saknar avtalsenligt underlag

Underlaget som har lämnats ut av Karolinska består av ett excelark, där anonyma konsulter anges ha arbetat 13 timmar per dag som standard. Enligt ramavtalet ska referens till ramavtalet finnas på fakturorna,

vilket saknas i samtliga fall. Namn på konsulterna ska även anges, och i efterhand har en namnlista på nio konsulter lämnats ut. En tionde funktion med administrativa sysslor har fortfarande inte namngivits.

År 2016
90 av 90 miljoner saknar avtalsenligt underlag

Underlaget består av ett excelark med anonyma konsulter som anges ha arbetat 13 timmar per dag som standard. Kraven enligt ramavtalet med namngivna konsulter och referens till ramavtalet är ej uppfyllda.

År 2015
33,1 av 33,1 miljoner saknar avtalsenligt underlag

Underlag för 600 000 kronor har fortfarande ej lämnats ut. Övriga underlag saknar namngivna konsulter, och har 65 timmars arbets-

vecka som standard för konsulterna, hela året. Vissa veckor anges en av de enskilda anonyma "konsultnivåerna" jobba 120 timmar.